

DUES CARTES DEL CANONGE JAUME COLLELL A L'ERUDIT MALLORQUÍ GABRIEL LLABRÉS

PEP VILA

Entre els papers que s'han conservat de l'erudit i historiador mallorquí, col·laborador de Marià Aguiló, funcionari del Cos d'Arxivers, Bibliotecaris i Arqueòlegs de l'Estat, Gabriel Llabrés i Quintana¹ (Benissalem, Mallorca 1858 - la Ciutat de Mallorca 1918), al fons «Llabrés» de la biblioteca de la Ciutat de Mallorca que porta el seu nom, hi ha inventariades aquestes dues cartes que els anys 1889 i 1892, respectivament, li adreçà el canonge vigatà Jaume Collell² (Vic 1846 - 1932), eclesiàstic i escriptor, documents que, avui, són objecte d'estudi i transcripció per a aquest treball.

En la primera, de 13 de febrer de 1889, Jaume Collell, que llavors era el director de la novíssima «Revista Catalana»³, publicació en la nostra llengua, eminentment literària i de caràcter regionalista, apareguda a Barcelona l'11 de gener de 1889, i que deixà de publicar-se el 10 d'abril de 1892, li demana col·laboracions erudites per a l'esmentada revista. Collell s'interessa pels treballs que Llabrés feia sobre temes lul·lians, i pel descobriment que aquest havia fet el 1887 en una església de Mallorca, sense precisar, dels manuscrits de les *Consuetes Mallorquines*⁴, obres de teatre religiós, que eixamplaven enormement el marc del nostre teatre medieval.

1. Sobre Gabriel Llabrés vegeu els estudis de J. PONS i MARQUÉS, *Don Gabriel Llabrés y Quintana*, «Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana», xxvi, 1935-36, pàgs. 227-246; P. SAMPOL i RIPOLL, *Notas para una bibliografía de don Gabriel Llabrés*, id., pàgs. 247-345.

2. E. JUNYENT, *El canónigo Jaime Collell y Buncells* (Vic, 1946); A. PÉREZ DE OLAGUER, *El canónigo Collell* (Barcelona, 1933); JOAN REQUESENS i PIQUÉ, *Jaume Collell i la llengua catalana*, Eumo - Universitat de Girona, 1994.

3. Sobre la trajectòria d'aquesta publicació, vegeu el llibre de JOAN TORRENT i RAFAEL TASIS, *Història de la premsa catalana*, vol. I, Bruguera, Barcelona, 1966, pàgs. 212-213.

4. GABRIEL LLABRÉS, *Un hallazgo interesante*, «Boletín de la Sociedad Arqueológica Luliana», vol. II, 1887-8, pàg. 57; id., *Repertorio de «Consuetas» representadas en las iglesias de Mallorca (siglo xv y xvi)*, «Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos», v, 1901, pàgs. 920-7.

En la segona, de 17 de febrer de 1892, dos mesos abans que la «Revista Catalana» plegués definitivament, hi trobem un canonge Collell molt versat en temes de literatura catalana. Anuncia a Llabrés el descobriment a Madrid del manuscrit de *Curial i Güelfa*, que qualifica de novel·la cavalleresca de caràcter històric, i del viatge que Antoni Rubió i Lluch anava a fer, comissionat per l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, a la Biblioteca Nacional de Madrid per treure'n una còpia. Jaume Collell, com a editor i director de diverses publicacions, també s'interessava per les transcripcions de textos catalans antics, com ara el *Sidrac* i el *Llibre de Saviesa* del metge i traductor Jafudà Bonsenyor (Barcelona 1250-1331), obres aquestes transcrits per Llabrés. D'altra banda, com que la «Revista Catalana» publicava folletins amb mostres de textos literaris i històrics catalans antics, Jaume Collell aspirava, amb aquesta política editorial, posar a l'abast dels seus lectors algunes mostres dels textos que aquest erudit, no pas sempre amb massa bon criteri, publicava en revistes mallorquines o en col·leccions erudites de circulació restringida.

Pel que fa a l'edició material de les cartes, transcriu els textos originals amb la màxima fidelitat possible amb el respecte absolut per l'ortografia de Jaume Collell, que com sabem s'oposà, més endavant, a les *Normes ortogràfiques* (1913) de l'Institut d'Estudis Catalans. Quan ho crec convenient, anoto els textos.

Documents

I

Revista Catalana
Gran Via, 220
Barcelona

13 febrer de 1889

Sr. D. Gabriel Llabrés. Palma

Molt Sr. meu y amich: te per objecte la present, *post salutem*, convidarlo á colaborar á la nostra Revista⁵ qual primer fascicle suposo estará en son poder. Dades les aficions y la competencia de V. qualsevol escrit que vulla enviarne honrarà les planes de la Revista; y si'm dexás donar á mos abonats la primicia de la troballa que se V. ha feta de gran nombre de peces Dramátiques⁶ antigues, en mallorquí, aleshores seria lo que diuen los castellanas *miel sobre hojuelas*.

5. El primer número de la «Revista Catalana» va sortir l'1 de gener de 1889 a Barcelona, dirigida per Jaume Collell.

6. L'anomenat còdex «Llabrés» és el manuscrit núm. 1139 de la Biblioteca de Catalunya.

Espero no m'oblidaré, y de part meva fasse extensiva la invitació als amichs y en particular al Estanislau Aguiló⁷ a qui saludo afectuosament.

Conserves ab salut, y veja en que pot servirlo est son AA. y SS.

Jaume Collell, pbre.

Pot escriurem a Vich, o be a Barcelona, carrer de la Canuda, 14, 2n.

2

Hi ha al marge esquerre del full un segell rodó estampat que diu *Restauración de Santa Maria de Ripoll*.

Sr. Don Gabriel Llabrés. Palma de Mallorca

Barcelona, 17 de febrer de 1892

Molt senyor meu y car amich: ha exit ja lo primer nombre de la renascuda *Revista Catalana*, y esper que será del seu agrado, y li farà venir ganes de ajudarmhi. Per lo nombre vinent penso posarhi la *embaxada de Caldentey*⁸ que V. ha publicat en el *Almanaque de las Islas Baleares*⁹, perque es molt curiosa escriptura, y.s veu per quines peripecies se tornà aygua-poll aquell gran projecte del Beato Ramon de fundar a Miramar¹⁰ una escola que hauria sigut per la Cristiandat lo primer Colegi *Propaganda fide*. Traduhiré lo mateix encabeçament que V. hi posa, si es que no vulla V. enviarmen un altre. Gracies pel *Sidrach*¹¹; estich encantat ab sa lectura, y espero que a'no tardar m'enviará V. los plechs que faltan, perque ja han començat á compondrel. Començo'l text en sech ab lo sol títol de *Sidrach*, esperant que V. m'enviará encara que sian no mes que quatre ratlles de *Nota* prèvia, dient lo que V. sábiga de aquest tractat y de la traducció catalana.

7. Estanislau de K. Aguiló (la Ciutat de Mallorca, 1859-1917). Erudit, fill de l'arxiver Tomàs Aguiló. Fou el successor de J. M. Quadrado a l'Arxiu Històric de Mallorca. Des de 1902 tingué cura de la Biblioteca Provincial de Palma.

8. A la fi del segle xv el col·legi de Miramar, al terme de Valldemosa, on Ramon Llull el 1276 hi instal·là el col·legi missional, fou ocupat per dos lul·listes, Bartomeu Caldentey i Francesc Prat, que amb l'ajut de Nicolau Calafat hi establiren una impremta d'on sortí el primer llibre imprès a Mallorca.

9. *Embajada de B. Caldentey*. 1492, «Almanaque las Islas Baleares y Anuario de el Diario de Palma correspondiente al año 1892», Palma, Felipe Guasp, 1891, 25-30. Aquest article va sortir traduït al català, *Embajada de B. Caldentey de Mallorca, 1492*. «Revista Catalana», 1892, pàg. 43.

10. Possessió del terme de Valldemosa on Ramon Llull va fundar el 1276 un col·legi missional destinat a l'estudi de l'àrab.

11. *Sidrach. De un códice de Teruel*. Publicado por Gabriel Llabrés, Barcelona, «Revista Catalana», 1889, 32 pàgs. Obra inacabada.

Molt me plaurà publicar lo *llibre de la Saviesa*¹², y com mes texts m'enviarà pel folletí de la Revista, mes content me farà.

L'amic Rubió¹³ marxa a Madrit, comissionat per la Academia de Bones Lletres, per a traure copia del Ms. de Curial y Güelfa¹⁴. Per les noticies que'n tinch es una novela caballeresca de caracter histórich, de primer ordre.

Se farà'l tiratge dels 50 exemplars que V. demana del Sidrach.

Als amichs tots mos afectuosos recorts y V.mane y dispose de son affm. SS. y A.A.

Jaume Collell, pbre.
C. Canuda, 14, 2on.

12. G. LLABRÉS, *Jahuda Bonsenyor: Llibre de paraules e dits de savis e filòsofs. Los proverbis de Salomó. Lo llibre de Cutó*, Mallorca, 1889.

13. Antoni Rubió i Lluch (Valladolid 1856 - Barcelona 1937). Historiador i erudit.

14. *Curial i Güelfa, novela catalana del xv segle*, Real Academia de Bones Lletres de Barcelona, 1901, 523 pàgs.